

Notat til statsrevisorerne i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4

Vedrører:

Statsrevisorernes beretning nr. 11/02 om selvejende uddannelsesinstitutioner

Økonomi- og erhvervsministerens redegørelse af 19. september 2003

Undervisningsministerens redegørelse af 22. september 2003

Finansministerens redegørelse af 24. september 2003

Videnskabsministerens redegørelse af 22. oktober 2003

1. Jeg har valgt at behandle ministrenes svar tematisk, så det samlet fremgår, hvad der er svaret til de forskellige hovedpunkter i beretningen.

Generelt finder jeg ministrenes svar tilfredsstillende.

2. Jeg finder det meget tilfredsstillende, at ministrene er enige i beretningens resultater og generelle anbefalinger. Ministrene tilslutter sig således statsrevisorernes anbefaling om, at beretningens indhold indgår i regeringens overvejelser forud for fremsættelse af lovforslag om etablering af selvejende institutioner.

Videnskabsministeren fremhæver i sin redegørelse den umiddelbare nytte, ministeriet forventer at kunne drage af beretningens katalog over problemer og faldgruber, når universitetsloven i den kommende tid skal implementeres.

Selveje

3. Beretningen viser, at begrebet selveje ikke har et entydigt indhold, men fastlægges fra område til område og følgelig kan være forskelligt fra institution til institution. Beretningen anbefaler, at ressortministeriet gør klart, hvilke frihedsgrader selvejende institutioner har, samt hvad der er de selvejende institutioners ansvar og kompetence, og hvad der er ministerens ansvar og kompetence.

Videnskabsministeren finder, at der er nøje sammenhæng mellem det uklare selvejebegreb og de – ofte urealistiske – forventninger til den nye status som selvejende. I bemærkningerne til universitetslovforslaget har Videnskabsministeriet nøje redegjort for det selvejebegreb, der anvendes i loven. Det er ministerens indtryk, at megen af den tvivl, der tidligere har været om rækkevidden af selveje, er blevet fjernet ved lovforslagets formuleringer.

Jeg finder videnskabsministerens tiltag positive.

Overgangsprocessen

4. Beretningen viser, at overgangen til selveje har givet anledning til en række uforudsete problemer.

Videnskabsministeren finder i sin redegørelse, at det man kan lære af problemerne ved DTU og DPU, først og fremmest er, at det tager tid. Ministeren finder, at DTU's overgang forløb bedre end DPU's, fordi DTU-loven gav mulighed for en overgangsperiode, hvor der var tid til at få tingene på plads. Med den nye universitetslov er det forudsat, at der bliver en overgangsperiode, hvor der ifølge ministeren bliver tid til at forberede overgangen på det økonomiske område.

For at give kommende universitetsbestyrelser et godt grundlag for det videre arbejde har videnskabsministeren nedsat en arbejdsgruppe, som har fået til opgave at overveje, hvordan universitetsbestyrelserne kan arbejde, og hvordan de bedst kan indfri de forventninger, der er til dem.

Jeg finder det i lyset af den gennemførte undersøgelse velbegrundet, at der bliver en overgangsperiode, og at ministeren har nedsat en arbejdsgruppe, hvori universitetsbestyrelsernes opgave som selvejende kan afklares.

5. Beretningen viser, at ikke alle ministerier havde udarbejdet tilskuds- og regnskabsbekendtgørelser samt regnskabsinstrukser på det tidspunkt, da de første årsregnskaber skulle aflægges.

Videnskabsministeren er enig i, at tilskuds- og regnskabsregler skal være på plads inden overgang til selveje. Dette forudsætter ifølge ministeren, at der er den fornødne tid til at forberede de nødvendige regelsæt, og at der både i ministeriet og på den enkelte institution findes de rette kompetencer. Ministeren lægger stor vægt på, at begge forudsætninger skal være opfyldt ved universiteternes overgang til tilskudsfinansiering.

I forbindelse med vedtagelsen af universitetsloven har ministeriet udarbejdet en køreplan for implementeringen af loven, som bl.a. har til formål at sikre, at regelsættene er på plads inden overgangen til tilskudsfinansiering.

Jeg finder det tilfredsstillende, at der er udarbejdet en køreplan for implementeringen af loven.

6. Rigsrevisionen konkluderer i beretningen, at Økonomi- og Erhvervsministeriet ikke sikrede en hensigtsmæssig overgang til selveje for de maritime uddannelsesinstitutioner. Økonomi- og erhvervsministeren finder det korrekt, at beslutnings- og informationsprocessen på nogle specifikke punkter har været lang, hvilket ministeren stærkt beklager. Endvidere beklages det, at enkelte opgaver endnu ikke er bragt til afslutning.

Jeg finder det tilfredsstillende, at økonomi- og erhvervsministeren har sat fokus på løsningen af de endnu udestående opgaver. Jeg vil gennem den løbende revision af de maritime uddannelsesinstitutioner følge løsningen.

7. Beretningen viser, at der vedrørende forholdene skat, moms og statens selvforsikringsordning har vist sig at være enkelte uklarheder.

I videnskabsministerens redegørelse oplyses, at der i universitetsloven er taget stilling til såvel moms som statens selvforsikringsordning. Det fremgår endvidere af rede-

gørelsen, at videnskabsministeren finder, at Landsskatterettens afgørelse om DTU's skattepligt efter selskabsskatteoven betyder, at der ikke længere er tvivl om, hvorvidt de universiteter, der nu overgår til selveje, er skattepligtige.

Jeg finder det tilfredsstillende, at der inden universiteternes overgang er skabt klarhed om de nævnte forhold.

De selvejende institutioners økonomiske udgangspunkt

8. Beretningen viser, at der har været en række problemer i forbindelse med udarbejdelsen af institutionernes åbningsbalancer.

Vedrørende DTU's åbningsbalance fremgår det af beretningen, at Rigsrevisionen gik ud fra, at Videnskabsministeriet ville påse, at nedskrivningen af ejendomsværdien i åbningsbalancen reguleres i årsrapporten i overensstemmelse med tilskudsbekendtgørelsen. Endvidere viste undersøgelsen, at der fortsat var uklarhed om, hvordan et beløb på 40 mio. kr. til den såkaldte fortætningsproces skulle behandles.

Videnskabsministeren har i sin redegørelse oplyst, at ministeriet den 25. august 2003 har modtaget en tilpasset årsrapport fra DTU, som er i overensstemmelse med tilskudsbekendtgørelsen, samt at DTU har valgt ikke at foretage den forventede hensættelse til fortætningsprocessen.

Det finder jeg tilfredsstillende. Jeg vil i beretning om revisionen af statsregnskabet nærmere behandle forholdene omkring DTU's årsrapport.

9. Beretningen viser, at der i 2001 fortsat kunne konstateres usikkerhed i DPU's årsregnskabsaflæggelse. Rigsrevisionen fandt, at denne fortsatte usikkerhed samt den relativt lave soliditetsgrad indikerede, at DPU's økonomiske udgangspunkt måtte betegnes som usikkert.

Videnskabsministeren oplyser i sin redegørelse, at DPU i brev af 8. september 2003 er blevet gjort opmærksom på, at regnskabsaflæggelsen ikke har været helt tilfredsstillende.

Jeg vil i forbindelse med beretning om revisionen af statsregnskabet behandle DPU's årsrapport 2002.

10. Beretningen viser, at der på Økonomi- og Erhvervsministeriets område var problemer med udarbejdelsen af institutionernes åbningsbalancer. Økonomi- og er-

hvervsministeren har beklaget det manglende forarbejde om overdragelse af fast ejendom, samt at det ikke var fastlagt, hvordan åbningsbalancerne skulle etableres. Ministeren nævner i sin redegørelse, at der fortsat arbejdes aktivt med at udrede problemerne med åbningsbalancerne.

Jeg vil følge de maritime uddannelsesinstitutioner gennem den løbende revision.

11. Beretningen afdækkede en række faresignaler i de maritime uddannelsesinstitutioners økonomiske grundlag. Økonomi- og erhvervsministeren oplyser i sin redegørelse, at der på grund af den overkapacitet, der var på skolerne forud for overgangen til selveje, blev besluttet, at der i en periode på 3 år skulle gives et gradvist aftagende særtilskud til de mest trængte skoler. Særtilskuddet har ifølge ministeren således skabt grundlaget for, at alle skolerne kan tilpasse driften til de nye vilkår inden for den fastsatte tidsramme. I den forbindelse oplyser ministeren videre, at hvis kapacitetstilpasningen medfører, at tjenestemandsansatte må afskediges og på rådighedsløn, har ministeriet afsat en pulje til dækning af de særlige udgifter i forbindelse dermed. Endvidere er der frem til 2006 afsat særlige midler til forsøgs- og udviklingsprojekter og undervisningsforsøg med eksisterende og nye uddannelser.

Ministeren anfører, at det primære ansvar for den enkelte institutions velfærd og overlevelse er placeret hos skolens ledelse, men at ministeriet i hele forløbet har været fuldt bevidst om medansvaret for at sikre de nye institutioners eksistensgrundlag og deres evne til at varetage de maritime uddannelser. Ministeriet følger således løbende udviklingen for at sikre, at uddannelserne varetages effektivt og rigtigt.

Ministeren oplyser i sin redegørelse, at det tyder på, at der er behov for yderligere effektivisering og forbedring af uddannelsesinstitutionerne. Ministeren har derfor i 2003 iværksat et bredt analysearbejde af behovet og beskæftigelsen i det maritime erhverv. Analysearbejdet skal sammen med en erhvervsøkonomisk analyse danne grundlag for en søfartspolitisk vækststrategi, som ventes offentliggjort i efteråret 2003.

Jeg finder det tilfredsstillende, at økonomi- og erhvervsministeren som led i udarbejdelsen af en ny søfartspolitisk vækststrategi vurderer det maritime erhvervs behov og beskæftigelse, da det er afgørende faktorer for uddannelsesinstitutionernes eksistensgrundlag.

Anbefalinger

12. Beretningen opstiller en række anbefalinger til brug for fremtidige etableringer af selvejende institutioner.

Jeg finder det positivt, at ministrene finder de opstillede anbefalinger nyttige ved fremtidige etableringer. Videnskabsministeren oplyser konkret, at han vil lade anbefalingerne indgå i det videre arbejde med at fastsætte principperne for, hvordan universiteterne skal udarbejde deres åbningsbalancer.

13. Statsrevisorerne bemærkede til beretningen, at de forventede, at finansministeren afgav redegørelse til beretningen, bl.a. om regler eller retningslinjer for udarbejdelse af åbningsbalance og for krav til kapitalgrundlag ved etableringen af selvejende institutioner.

Finansministeren oplyser i sin redegørelse, at ministeriet i forlængelse af det allerede igangsatte arbejde med etablering af åbningsbalancer for statslige institutioner, der skal overgå til omkostningsregnskab, vil overveje muligheden for og hensigtsmæssigheden deraf. Finansministeren anfører i den forbindelse, at det kan vise sig vanskeligt at udarbejde generelle regler, retningslinjer eller vejledninger. Denne skepsis baserer ministeren på beretningens konklusioner om, at selvejbegrebet ikke har et entydigt indhold, og at selvejende institutioner er oprettet af vidt forskellige årsager.

14. Jeg ser ingen umiddelbar grund til, at de selvejende institutioners forskellighed medfører, at der ikke kan opstilles generelle retningslinjer for institutionernes udarbejdelse af åbningsbalancer. Jeg forventer derimod, at der ved udarbejdelsen af åbningsbalancer for selvejende institutioner vil vise sig at være en række lighedspunkter med udarbejdelsen af åbningsbalancer for statsinstitutioner, der skal overgå til omkostningsregnskab.

Jeg vil følge resultatet af finansministerens overvejelser om såvel muligheden for som hensigtsmæssigheden af at udarbejde generelle regler mv. Når resultatet foreligger, vil jeg orientere statsrevisorerne herom.